

Sukertowa-Biedrawina, Emilia

Bibliografia Mazur i Warmii w okresie pięciolecia 1956-1960 [cz. 4]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 2, 517-528

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIBLIOGRAFIA MAZUR I WARMII W OKRESIE PIĘCIOLECIA 1956—1960 ⁴⁾

II. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

6. KRAJOZNAWSTWO I TURYSTYKA

Zob. poz.: 693, 694, 696, 698, 699, 701—705, 709, 759.

816. ANDRUSZKIEWICZ K., KINCEL R., NOWICKI J.: Informator turystyczny o powiecie mrągowskim. Oprac. graf. M[ieczysław] Romańczuk 1960 8° s. 31, 8 nadl., w tym mapy.
Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Mrągowie. Nazwiska autorów na odw. Tyt. okł.: Szlaki turystyczne Mrągowa i Mikołajek. Informator.
817. BOHDĄŃSKI Jerzy: O turystyce w Olsztyńskim słów kilkoro. *Kalendarz dla Warmii i Mazur na rok 1960*, s. 269—273.
818. [Drugi] II MIĘDZYNARODOWY ZŁOT Turystów Kolejarzy. *R u c i a n e*, lipiec 1960 [Informator turystyczny]. Olsztyn 1960 cm 20 × 39,5, złoż. ark. cm 20 × 10 kolumn 7, ilustr.
819. [Drugi] II OGÓLNOPOLSKI RAID MATURZYSTÓW na ziemi warmińsko-mazurskiej 12—19 czerwca 1960 r. (Oprac. J. Jackowska i in.). [Informator turystyczno-krajoznawczy, Olsztyn] 1960 cm 14,5 × 10 ss. 70, mapka. Oddział Warmińsko-Mazurski PTTK. Mapka: Plan bitwy pod Grunwaldem.
820. ELBLĄG — OSTRÓDA [Przewodnik]. Tekst oprac.: Piechocki Witold i Ogrodziński Władysław. Oprac. graficzne Bruszevska A., Olsztyn 1960. Wyd. „Pojezierze”. Składanka 43 × 28 cm, ilustr., mapka.
Wykaz miejscowości leżących na trasie kanału.
821. GILLOW Roman: Informator elbląski. Elbląg, Ostróda, Iława, Malbork [Olsztyn 1959]. „Pojezierze” ss. 56, plan, ilustr.
822. GRUNWALD 1410—1960 [Przewodnik]. Tekst Władysław Ogrodziński i Tadeusz Ostojński. Oprac. graficzne T. Sowicki. Olsztyn 1960. Wyd. „Pojezierze” cm 42 × 30, ilustr., składanka, mapki.
Wyd. przy poparciu finansowym Wojew. Komitetu Turystyki PWRN Olsztyn.
823. GRUNWALD 1410—1960. Tekst M. Stuchniński, projekt W. Chomicz. Oprac. graficzne Zakłady Graf. przy Katedrze Grafiki. A. Sz. P. Kraków 16° ss. 12, ilustr.
824. GIŻYCKO I OKOLICE [Przewodnik]. Olsztyn 1959. Wyd. Zarząd Okręgu PTTK, cm. 20,5 × 51,5, złoż. cm 20,5 × 10,5 kolumn 10 na 1 k., ilustr., mapka.
Składanka zawiera informacje dotyczące szlaków turystycznych G i ż y c k a i okolic.

825. JEŻEWSKI Jerzy: Wielkie jeziora mazurskie. Wczasy krajoznawcze na szlaku: Olsztyn — Mrągowo — Ruciane, Kamień — Mikołajki — Wilkasy. Warszawa 1957 „Wspólna Sprawa” 16° ss. 29, 3 nlb., mapa.
826. KAWECKI Jan: Sprawy krajoznawcze powiatu Elk. *Słowo na Warm. i Maz.* R. 7: 1958 nr 39 s. 6.
827. KERN Henryk: Łąki i pastwiska w krajobrazie Mazur i Warmii. *Kalendarz Mazur i Warmii* 1958 s. 189—190.
828. KIEMLICZ Adam: D a d a j i W a d a g. *Kal. Mazur i Warmii* 1960 s. 163—164, ilustr.
829. KIEMLICZ Adam: Szlaki nowe i zapomniane. *Warmia i Mazury*. R. 6: 1960 nr 6 s. 18, ilustr.
830. KOWALSKI Wacław: Dolina Wielkich Jezior Mazurskich. Przewodnik turystyczny. Warszawa 1957. Wyd. „Sport i Turystyka” 16° ss. 143, 1 nlb., mapa. (Wyd. 2).
831. KURAN Józef, CZAJKOWSKI Stanisław: Kajakiem po Mazurach i Warmii. Warszawa 1956. Wyd. „Sport i Turystyka” 16° ss. 399, 1 nlb., ilustr., mapy. Wydanie rozszerzone.
Rec.: Kiemlicz Adam, U b l i k M a ł y, *Warmia i Mazury*. R. 5: 1959 nr 5 s. 5.
832. KWIEK Tadeusz: G r u n w a l d 1410—1960. *Poznaj swój kraj* 1960 z. 5, s. 4—14, ilustr., plany.
833. L. B.: Kraina letniej włości. *Kal. Mazur i Warmii* 1961 [druk. 1960] s. 99—101.
834. MAMUSZKA Franciszek: Malbork i zamek malborski. Gdynia 1957. Wyd. Morskie 16° s. 83, nlb., ilustr., mapa.
- 834a. [MILEWSKI Zygmunt =] M. Z.: „Wilczą Jamę” pod Kętrzynem zwiedzają codziennie setki ludzi. *Głos Olsztyński* 1960 nr 185 s. 3.
835. [OGRODZIŃSKI Władysław =] SULIMA Stefan: M a r e z ą i Ł y n ą przez Warmię. *Kalendarz dla Warmii i Mazur* na r. 1958 s. 235—241, ilustr.
836. PANAS Henryk: Szlakiem Jagiełły. *Warmia i Mazury*. R. 6: 1959 nr 7, s. 1—5.
837. P[ANAS] H[enryk]: Szlak pieszy drogą Jagiełły. *Kalendarz Mazur i Warmii* 1960. Wyd. „Pojezierze”, s. 190—192, mapka.
838. PIECHOCKI Witold: Kajakiem przez wielkie jeziora mazurskie. *Kalendarz Mazur i Warmii* 1958 s. 210—213, ilustr., mapka.
839. PIECHOCKI Witold: Dzieje pewnego szlaku. *Archipelag* 1960 z dn. 28/29 V.
840. PIECHOCKI Witold: Turystyka i krajoznawstwo w „Krajinie Tysiąca Jezior”. Olsztyn 1956. Woj. Komitet Turystyki 8° ss. 29, nlb. 2, ilustr.
841. POJEZIERZE MAZURSKIE. *Poznaj swój kraj* 1959 nr 5, s. 111. Numer poświęcony Mazurom i Warmii. Przy współudziale autorów: M. Zientara-Małewska, S. Czajkowski, E. Martuszczyński, S. Mojzych, K. Małek, F. Klonowski i in.
842. POLSKA. GRUNWALD i szlak historyczny Warmii i Mazur. Warszawa 1960. Wyd. „Agpol” cm 21 × 10, ss. nlb. 5, ilustr., mapa na okł. składanka ang. Komitet do Spraw Turystyki. Śladami Tysiąclecia.

843. POZNAJEMY WARMIĘ I MAZURY. Lidzbarsk. Olsztyn 1957. Wyd. „Pojezierze”. Składanka ss. 8, ilustr. kolorowe.
844. POZNAJ WARMIĘ I MAZURY. Szlakiem Kopernika. [Przewodnik]. Red. i tekst: W. Ogrodziński. Oprac. graf. W. Stankiewicz. Olsztyn 1959. Wyd. „Pojezierze”. Ilustr. składanka, cm 21 × 29, mapka.
845. PRZEWODNIK-Informator po Warmii i Mazurach. Red. Roland Kiewlicz, Olsztyn 1960. Wyd. Przedsięb. Turyst.-Krajozn. „Gromada” 16° ss. 127, ilustr.
- 845a. PRZYJEDŹ W OLSZTYŃSKIE. Olsztyn 1960 8° ss. 12, ilustr., portr. Wyd. Propagandy KW PZPR w Olsztynie.
846. SKOWROŃSKI Zbigniew: Krajoznawstwo a turystyka. *Ziemia*. R. 3: 1958 s. 4, 9, 12.
847. SROGA Alojzy: O turystyce przez porównania. *Warmia i Mazury*. R. 6: 1960 nr 10 s. 13—15, ilustr.
848. „STARY WODNIAK”: O wodnych wędrówkach, biwakach i dudkach. *Kal. Mazur i Warmii* 1960 s. 169—172.
849. SZKOLNY INFORMATOR wycieczkowy. Praca zbiorowa pod red. Józefa Kurana. Warszawa 1957. Wyd. Państw. Zakł. Wyd. Szkol., 16° ss. 229, ilustr. Zawiera bibliografię.
850. SZKOLNY INFORMATOR wycieczkowy na r. 1958. Praca zbiorowa pod red. Józefa Kurana. Oprac. Jakub Antoniuk [i in.]. Warszawa 1958. Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych 16° ss. 479, mapy, ilustr.
- 850a. SZLAKIEM MIKOŁAJA KOPERNIKA. *Kal. dla Warm. i Maz.* na r. 1959 s. 218—221, ilustr.
851. WACH Władysław: Z zagadnień turystycznych w Olsztyńskim. *Kalendarz dla Warmii i Mazur* na rok 1959 s. 210—215, ilustr.
852. WAKAR A[ndrzej]: Raid pieszy Olsztyn—Frombork. *Kalendarz Mazur i Warmii* 1958 s. 207—209, ilustr.
853. WOJEWÓDZTWO OLSZTYŃSKIE. Informator turystyczny. Warszawa 1960 „Sport i Turystyka” 16°, ss. 112, nlb. 6, ilustr. PTTK, Zarząd Okręgu w Olsztynie.
- 853a. WDOWIŃSKI Zdzisław: Wśród puszczy i jezior. [Album]. Wyd. 2 1956. „Sport i Turystyka” 8° ss. 159, 9 nlb., ilustr.
854. ZALEWSKI Ryszard: Na szlakach turystycznych Mazur i Warmii. *Kalendarz Mazur i Warmii* 1956 s. 271—273.

III. LUDNOŚĆ

1. ANTROPOLOGIA DEMOGRAFIA I OSADNICTWO

a. ANTROPOLOGIA

855. DZIERŻYKRAJ-ROGAŁSKI T[adeusz]: Prace antropologiczne w ramach Kompleksowej Ekspedycji Jaćwieskiej. Odbitka z czasopisma *Człowiek w czasie i przestrzeni*. T. 2: [1959] s. 158—163, ilustr. 3.
Rec.: [Antoniewicz Jerzy =] j. ant. *Rocznik Olsztyński*. T. 3: 1960 s. 281—282.
856. MISZKIEWICZ Brunon: Kości ludzkie w miejscowości Jeziorko, pow. Giżycki. *Materiały Starożytne*. T. 3: 1958 s. 75—76.

857. MISZKIEWICZ Brunon: Struktura antropologiczna autochtonicznej ludności Warmii. Wrocław 1960 ss. 115. Polska Akademia Nauk. Zakład Antropologii. Materiały i Prace Antropologiczne nr 51.
Rec.: Flis Stanisław, *Kom. Maz.-Warm.* 1961 nr 1 <71> s. 151—152.
858. MISZKIEWICZ Brunon: Struktura antropologiczna Mazurów. Wrocław 1956 ss. 63. Polska Akademia Nauk. Zakład Antropologii. Materiały i Prace Antropologiczne nr 23.
Rec.: Flis Stanisław, *Kom. Maz.-Warm.* 1961 nr 1 <71> s. 151—152.
859. WIERCINSKI Andrzej: Zagadnienia pobytu Gotów na ziemiach polskich w świetle danych antropologicznych. *Przegl. Antropologiczny*. T. 21: 1955 [druk. 1956] s. 892—914.

b. DEMOGRAFIA I OSADNICTWO

860. BASZYŃSKI Czesław: Osadnictwo komturstwa ostródzkiego do połowy XV wieku. (Podstawy geograficzno-historyczne operacji grunwaldzkiej). *Zapiski Historyczne*. T. 25: R. 1960 z. 2 s. 103—118.
861. BOROWSKI Paweł: Rozmawiamy z najstarszymi osiedleńcami Gołdapi. *Sł. na Warm. i Maz.* R. 9: 1960 nr 18 s. 3.
862. BURAKOWSKI Jan: Nasze miasta i osiedla. Chronologia powstań i dane statystyczne. *Informator Wojew. i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie* 1959 z. 1/5 s. 33—35. Powiel.
863. CHOJNACKI Władysław: Osadnictwo polskie na Mazurach w XIII—XVII w. [W:] *Szkice Dziejów Pomorza*. T. 2. Pomorze nowożytne, Warszawa 1959 s. 5—33, mapy 2.
864. CHOJNACKI Władysław: Wychodźcy mazurscy w zachodnich Niemczech przed I wojną światową. *Przegląd Zachodni* 1956 nr 7/8 s. 310—339.
865. CHĘTNIK Adam: O osadnictwie na Mazowszu Pruskim. *Sł. na Warm. i Maz.* R. 7: 1958 nr 15 (273) s. 1, 8; nr 16 (274) s. 1, 5.
866. DULCZEWSKI Zygmunt: Publikacje socjologiczne i demograficzne o Ziemiach Zachodnich i Północnych 1945—1959. *Przegląd Zachodni* 1960 nr 35 s. 183—198.
867. GIEYSZTOROWA Irena, ŁADOGÓRSKI Tadeusz: W sprawie nowych badań nad zaludnieniem dawnej Polski. *Kwart. Hist. Kultury Materj.* R. 6: 1958 s. 45—60.
Z treści: Ludność w końcu XVIII w. Ludność w r. 1662. Ludność w r. 1578. Ludność około lat 1340 i 1000.
868. GRONIEWSKI Krzysztof: Wychodźcy mazurscy i warmińscy w Królestwie Polskim w połowie XIX wieku. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1960 nr 2 <68> s. 247—257 i nadbitka.
869. HOLZER Jerzy: Prognoza demograficzna Polski na lata 1960—1975 według województw. Warszawa, *Polskie Wydawnictwo Gospodarcze* 1959 8° ss. 192.
870. JELONEK Adam: Naturalny ruch ludności na Ziemiach Zachodnich. *Studia nad zagadnieniami gospod. i społ. Ziem Zachodnich* 1960. z. 1 s. 133—141.
871. JELONEK Adam: Zagadnienia struktury pici i wieku ludności Ziem Zachodnich. Praca zbiorowa pt. *Problemy rozwoju*

gospodarczego i demograficznego Ziem Zachodnich w latach 1945—1958. *Studia nad zagadnieniami gospodarczymi i społecznymi Ziem Zachodnich* 1960 z. 1 s. 120—141.

Uwzględnia m. in. woj. olsztyńskie.

872. KOSIŃSKI Leszek, PUDEŁO Krystyna: Liczba i rozmieszczenie ludności na Ziemiach Zachodnich w latach 1939—1958. Praca zbiorowa: Problemy rozwoju gospodarczego i demograficznego Ziem Zachodnich w latach 1945—1958. *Studia nad zagadnieniami gospodarczymi i społecznymi Ziem Zachodnich* 1960 z. 1 s. 97—119.
- M. in. zawiera dane o woj. białostockim i olsztyńskim.
873. ŁUKASZEWSKI Antoni: Materiały archiwalne do problematyki migracyjnej na Warmii i Mazurach w XIX i początkach XX w. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* R. 1958 nr 3 <61> s. 238—244.
874. MILEWSKI Z[ygmunt]: W ciągu dwóch lat na wsi olsztyńskiej osiedliło się 12 000 osób. *Głos Olsztyński*. Wyd. A. 1960 nr 154 s. 3, 4.
875. NOWAKOWSKI Stefan: Nowa społeczność na Ziemiach Zachodnich. *Nowe Drogi*. R. 14: 1960 nr 6 s. 33—41.
- W tekście uwzględniono Warmię i Mazury.
876. POLLAKÓWNA Marzena: Osadnictwo Warmii w okresie krzyżackim. Wyd. Instytutu Zachodniego Poznań 1953 ss. XII, 186, mapa 1.
- Rec.: Krystyna Porębska, *Studia i Materiały do Dziejów Wielkop. i Pomorza* 1956. T. 2 z. 1 s. 317—321.
877. POLLAKÓWNA Marzena: Zanik ludności pruskiej. [W:] *Szkice do Dziejów Pomorza*. T. 1: 1958 s. 160—207, ilustr., mapy 2.
878. POLSKIE ZIEMIE ZACHODNIE. Praca zbiorowa. Poznań 1959. Instytut Zachodni 8° s. 271, map 5. Prace Instytutu Zachodniego, nr 26.
- M. in. zagadnienie demograficzne.
879. POLSKIE ZIEMIE ZACHODNIE I PÓŁNOCNE. Zagadnienia demograficzne. Cz. 1—2 red. Waclaw Sobański. Poznań — Warszawa 1959. Wydawn. Zach. 8° ss. 102, mapki, tabl.; ss. 119, 1 nlb., tabl., mapki. *Studia i Rozprawy*. Z. 4—5 Zach. Agencja Prasowa.
- Cz. 1 zawiera m. in.: Męclewski Edward, Niektóre problemy demograficzne polskich Ziem Zachodnich i Północnych; Gola-chowski Stefan, Weyssenhoff Karol, Polska ludność rodzima na Ziemiach Zachodnich i Północnych.
- Cz. 2: Holzer Jerzy, Zmiany w strukturze wieku i ruchu naturalnego ludności województw północnych i zachodnich Polski; Stpicznyński Tadeusz, Czynniki wzrostu ludności polskich Ziem Zachodnich i Północnych oraz jej układ według pochodzenia.
880. SMÓLSKI Gustaw: Polska kolonizacja Prus Wschodnich. *St. na Warm. i Maz.* R. 7: 1958 nr 23 (281) s. 2.
- (Fragment artykułu pt. „Z wycieczki na Mazowsze Pruskie”, druk w 1900 r. w „Wiśle”).
881. WACH Władysław: Z zagadnień ludnościowych województwa olsztyńskiego. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1958 nr 2 <60> s. 154—163.

882. WELPA Bogusław: Zmiany w stanie i rozmieszczeniu miast i ludności miejskiej na Ziemiach Zachodnich w latach 1939—1958. Praca zbiorowa pt. Problemy rozwoju gospodarczego i demograficznego Ziemi Zachodnich w latach 1945—1958. *Studia nad zagadnieniami gospodarczymi i społecznymi Ziemi Zachodnich* 1960, z. 1 s. 40—77.
Uwzględnia woj. białostockie i olsztyńskie.
883. WOJEWÓDZTWO olsztyńskie czeka na osadników. Olsztyn [1959 KW PZPR] 8° ss. 16, ilustr., tabl., mapa.
884. WRZESIŃSKI Wojciech: Proces zasiedlenia województwa olsztyńskiego w latach 1945—1949. Praca Zbiorowa pt. Problemy rozwoju gospodarczego Ziemi Zachodnich w latach 1945—1958. *Studia nad zagadnieniami gospodarczymi i społecznymi Ziemi Zachodnich* 1960 z. 1 s. 170—213.

IV. HISTORIA

1. OPRAWOWANIA OGÓLNE Z ZAKRESU MAZUR I WARMII

885. BOJOWNICY O POLSKOŚĆ Warmii i Mazur. [W:] *Vademecum Warmii i Mazur*. [Cz. 1] Warszawa 1958 s. 13—20.
886. CHOJNACKI Władysław: Dzieje ludności polskiej na Mazurach. *Literatura Ludowa*. R. 3: 1959 nr 3/4 s. 3—12.
Rec.: Dwernicki [Wernic] Leon. *St. na Warm. i Maz.* R. 8: 1959 nr 34: 29/30 VIII s. 8.
887. DERLATKA Tadeusz, SZAFRAŃSKI Jan: Polskie ziemie zachodnie i północne. Fakty i liczby. Warszawa 1960 4° ss. 66, tabl. 1, rys., mapy. Zach. Agencja Prasowa.
888. GENTZEN Felix: Polskie ziemie zachodnie, historyczne ziemie polskie. Wybór prac. [Tłum. z niemieckiego]. Przedm. Kazimierz Popiołek. Katowice 1958 8° ss. 166, 1 nlb.
Wspomina również zagadnienia wschodniopruskie.
889. GIERTYCH Jędrzej: Oblicze religijno-narodowe Warmii i Mazur, ziem etnicznie polskich na podłożu pruskim. W: *Sacrum Poloniae Millennium* T. 4. Rzym 1957, 4° ss. 171.
Rec.: Lietz Zygmunt, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1958 nr 3 <61> s. 267—270.
890. [GIERTYCH Jędrzej]: Rozważania Jędrzeja Giertycha. *Warmia i Mazury* R. 4: 1958 nr 4 s. 15—17, nr 5 s. 9—12, nr 6 s. 22—25, nr 7 s. 12—14.
Fragment pracy: *Oblicze religijno-narodowe Warmii i Mazur, ziem etnicznie polskich na podłożu pruskim*.
891. HISTORIA POLSKI, Red. Łowmiański Henryk. T. 1, cz. 1, druk 1957 zawiera art.: Labuda G.: Rozwój wewnętrzny Pomorza, s. 626—640.
T. 1 cz. 2 zawiera artykuły, obejmujące wiadomości o Mazurach i Warmii, s. 261—291; Labuda G., Wachowiak B. (przy współudziale Hoszowskiego S. i Lepszego K.): Rozwój wewnętrzny Pomorza od połowy XV w. do trzeciej ćwierci XVI w., s. 332—342; Labuda G. (przy współudziale Hoszowskiego S. i Wachowiaka B.): Rozwój wewnętrzny Pomorza s. 574—580; Hoszowski B., Wiśniewski J.: Rozwój wewnętrzny Pomorza s. 785—795.

892. HISTORIA POLSKI pod red. Kieniewicz S. i Kuli W., T. 2 cz. 1: Rostworowski E.: Pierwszy rozbiór Polski s. 71—80; Rusiński W.: Ziemia polskie pod rządami pruskimi s. 183—220; Herbst S.: Wojna z Prusami... s. 328 i nast. T. 2 cz. 2: Kieniewicz S.: Zabór pruski s. 44—54; tegoż: Utworzenie Królestwa Warszawskiego, s. 92 i nast.; Długoborski W.: Śląsk i Pomorze w okresie wojen napoleońskich s. 152—164; Kieniewicz S.: Upadek Królestwa Warszawskiego s. 181—188.
893. JASIŃSKI Janusz: Z zagadnień łączności kulturalnej Warmii i Mazur z całością ziem polskich. [W:] *Z dziejów Warmii i Mazur*. Olsztyn 1958 s. 119—136.
894. KONFERENCJA POMORSKA 1954. Warszawa 1956. Państw. Wydawn. Naukowe 8° ss. 447, 3 nlb., tabl. 9, ilustr.
Zawiera referaty wygłoszone na konferencji zorganizowanej w 500 rocznicę przyłączenia Pomorza do Polski wraz ze sprawozdaniami z przebiegu dyskusji, m.in. Sukertowa-Biedrawina E.: Walka o mowę polską w szkolnictwie na Mazurach w XIX i początkach XX w.; Grygier T.: Walka o język polski w szkołach warmińskich w XIX i XX w.; Grabowski H.: Oświata polska na Warmii i Mazurach w okresie dziesięciolecia Polski Ludowej.
895. LIMANOWSKI Bolesław: Mazowsze Pruskie. *Warmia i Mazury*. R. 3: 1958 nr 8 s. 4—5; nr 10 s. 2—3.
Fragm. broszury wydanej w 1925 r.
896. LUDZIE I PROBLEMY [w dziejach Mazur i Warmii]. [W:] *Vademecum Warmii i Mazur* [Cz. 1] Warszawa 1958 s. 21—28.
897. OSUCHOWSKI Antoni: Mazowsze Pruskie. *Słowo na Warmii i Mazurach*. R. 7: 1958 nr 45 8/9 XI s. 1—2.
898. PIWARSKI Kazimierz: Stosunek mocarstw imperialistycznych i polskich kół rządzących do praw Polski do morza i Pomorza. *Zapiski Hist.* T. 21: 1955 zesz. 1/2 s. 133—158.
Rec.: Steyer Donald, *Studia i Mat. do Dziejów Wielkop. i Pomorza*. T. 4: 1958 z. 2 s. 410—413.
899. POPOW Nil A.: Polacy w Prusach. *Rocznik Olsztyński*. T. 3: 1960 s. 157—187, ilustr.
900. SEMPOŁOWSKA Stefania: Mazury Pruskie, [W:] Stefania Sempolowska: Publicystyka społeczna, red. Kormanowa Zanna. Łódź 1960 s. 188—234.
Rec.: Martuszewski Edward, „Panna Stefania na Mazurach”, *Warmia i Mazury*. R. 1: 1956 nr 4 s. 2.
901. SZKICE Z DZIEJÓW POMORZA [T. 1] Pomorze Średniowieczne. Pod red. Gerarda Labudy, Warszawa 1958.
Rec.: Dowiat Jerzy, Zientara Benedykt, *Kwartalnik Historyczny*. R. 66: 1959 nr 3 s. 867—875.
902. SZKICE Z DZIEJÓW POMORZA. T. 2. Pod red. Gerarda Labudy i Stanisława Hoszowskiego. Warszawa 1959 „Książka i Wiedza” ss. 442, mapy 3, pl. 1, ilustr.
Rec.: Mączak Antoni, Samsonowicz Henryk, *Kwart. Hist.* 1960 nr 2 s. 448—457.
903. WAKAR Andrzej: O polskość Mazur i Warmii w dawnych wiekach. Warszawa 1958. „Wiedza Powszechna”, ss. 53, ilustr.
904. WAŃKOWICZ Melchior: Na tropach Smętka. Wyd. 2 Warszawa 1958, Czytelnik 8° ss. 440, 4 nlb., ilustr.

Rec.: Martuszcwski Edward, Za ledwie ćwierć wieku, *Trybuna Literacka* 1958 nr 51 s. 5; Oracki Tadeusz, *Komunikaty Mazur.-Warm.* 1958 nr 3 <65> s. 341—344; Kaweck i Jan, Krzywdzące nieporozumienie naprawić. *Warmia i Mazury*. R. 6: 1960 nr 11 s. 15; Koyorć Leszek, Wańkowicz a dysydenci, *Warmia i Mazury*. R. 6: 1960 nr 9 s. 11—12.

905. Z DZIEJÓW WARMII I MAZUR. Praca zbiorowa. Olsztyn 1958, Stowarz. Społecz.-Kult. „Pojezierze” 8° ss. 192, ryc. 36. Red. E. Martuszcwski.

Zawiera m.in. art.: Okulicz Jerzy: Starożytni Prusowie; Antoniewicz Jerzy: Jaki przebieg miała granica etniczna między Mazowszem a Prusami przed najazdem krzyżackim; Ogrodziński Władysław: Początki Zakonu Krzyżackiego; Antoniewicz J.: Walki wyzwolencze Prusów z Zakonem Krzyżackim; Sukertowa-Biedrawina Emilia: Wojny polsko-krzyżackie; Ogrodziński W.: Władztwo biskupów na Warmii; Sukertowa-Biedrawina E.: Polskie piśmiennictwo i szkolnictwo w Prusach Książęcych w XVI—XVIII w.; Ogrodziński W.: Warmia w granicach Polski; Skurpski Hieronim: Kultura ludowa Mazur i Warmii; Jasiński Janusz: Z zagadnienia łączności kulturalnej Warmii i Mazur z całością ziem polskich; Grygier Tadeusz: Walka o polskość Mazur i Warmii w XIX i na początku XX wieku; Gębik Władysław: Literatura ludowa i jej twórcy na Warmii i Mazurach na początku XX wieku; Chojnacki Władysław: Literatura o Mazurach i Warmii.

Rec.: Bienkowski Wiesław, Jarosz Adam: Popularyzacja dziejów Warmii i Mazur. *Wiadomości Historyczne*. R. 3: 1960 nr 5/6 s. 323—330.

906. ZIENTARA-MALEWSKA Maria: Warmio moja miła. Warszawa 1959, Wyd. „Pax” 8° ss. 260, 2 nlb., ilustr.
907. ZUCHNIEWICZ Wacław: Walka na przestrzeni wieków o polskość Warmii i Mazur. Warszawa 1960 8° ss. 15, powiel. Towarzystwo Rozwoju Ziemi Zachodnich. — Materiały odczytowe.

2. NAUKI POMOCNICZE

a) SFRAGISTYKA, HERALDYKA, NUMIZMATYKA

908. CHOMIN Michał: Jakie godło powinien mieć Olsztyn? *Warmia i Mazury*. R. 5: 1959 nr 6 s. 1.
909. GUPINIEC Anatol: Monety znalezione na cmentarzysku średniowiecznym w miejscowości Równina Dolna, pow. Kętrzyn. *Rocznik Olsztyński*. [Wyd.:] Muzeum Mazurskiego w Olsztynie. Olsztyn, T. 1: 1958 s. 157—168.
910. JANUS Czesław: „Talary pruskie nie kursują”. (Z dziejów monety polskiej i pomorskiej na Pomorzu). *Głos Tygodnia*. R. 5: 1958 nr 49 s. 2, ilustr.
911. LENDZIAN Lucjan: Rozmyślanie aktualne [o projektowanym herbie Olsztyna]. *Warmia i Mazury* 1960 nr 5 s. 29.
912. LIETZ Zygmunt: O herbie Olsztyna z pozycji historii i tradycji. *Życie Olsztyńskie* 1960 nr 63.
913. [MILEWSKI Zygmunt =] Z. M.: Jeszcze o herbie Olsztyna. Negatywna opinia PTH. *Życie Olsztyńskie* 1960 nr 74 s. 6.
914. [MILEWSKI Zygmunt =] Z. M.: Jeszcze o herbie Olsztyna. *Warmia i Mazury* 1960 nr 4 s. 20—21.

915. ODOJ Romuald: Krzyżackie szelągi ze „skarbu” Teofila Wronki [pow. Działdowo]. *Głos Olsztyński*. Wyd. A. 1960 nr 114. *Archipelag* nr 19 s. 8.
916. OBŁAK Jan, ks.: Pieczęcie kancelarii biskupiej i kapitulnej na Warmii. *Rocznik Olsztyński*. T. 2: 1959 s. 119—134.
917. (r): ZNALEZIONO SREBRNE MONETY stanisławowskie. *Życie Olsztyńskie* 1959 nr 250.
Pod Kętrzynem.
918. ROZAŃSKI Stanisław: Historia jednego rodu. *Warmia i Mazury*. R. 5: 1958 nr 8 s. 4—7; 1959 nr 1 s. 7—10; nr 2 s. 5—8; nr 3 s. 6.
Dzieje rodu von Lehndorfów.
919. RUCZ[YŃSKI] [Teofil]: Podanie o herbie Kętrzyna. *Sł. na Warm. i Maz.* 1958 nr 4 s. 6.
920. SZYMAŃSKI Stanisław: Zainteresowania numizmatyczne Ignacego Krasickiego. *Rocznik Olsztyński*, Olsztyn 1960 s. 133—136, ryc. 10.
921. VETO: W sprawie herbu Olsztyna. *Warmia i Mazury*. R. 6: 1960 nr 4 s. 20—21.
922. (ż. b.): Nie Janus, lecz skaczacy jelen. Czy Ełk zmieni herb? *Gazeta Białostocka* 1960 nr 89 s. 5.

b) ŹRÓDŁA I ŹRÓDŁOZNAWSTWO

aa) Źródła

923. AKTA STANÓW PRUS Królewskich. Tom 2 (1489—1492). Wyd. Karol Górski i Marian Biskup. Toruń 1957. Państw. Wydawnictwo Naukowe 8° s. XXXII, 2 nlb. + 502, 1 nlb. Tow. Naukowe w Toruniu.
Zawierają dokumenty, recenzje, listy, pochodzące z archiwum gdańskiego i fromborskiego.
924. ACTA TOMICIANA. T. 15 (r. 1533). Wyd. Władysław Pociecha. Wrocław—Kraków 1957. Polska Akademia Nauk, Biblioteka Kórnicka 8° s. XII, 2 nlb. + 1012, 2 nlb. Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu.
Zawiera materiały odnoszące się do dziejów Prus Książęcych i Warmii.
925. ACTA TOMICIANA. T. 16 (r. 1534). Wyd. Władysław Pociecha. Wrocław—Kraków—Poznań 1960. Polska Akademia Nauk, Biblioteka Kórnicka 8° ss. VI, 2 nlb. + 717, 3 nlb.
Zawiera materiały odnoszące się do dziejów Prus Książęcych i Warmii.
926. ALEKSANDROWICZ Walenty: Źródła archiwalne do dziejów przemysłu na Warmii w drugiej połowie XVIII wieku i pierwszej XIX wieku. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1958 nr 3 <61> s. 221—224.
927. BISKUP Marian: Archiwalia krzyżackie w Getyndze. *Kwartalnik Historyczny*. R. 66: 1959 nr 1 s. 316—318.
928. BISKUP Marian: Miscellanea archiwalne z okresu wojen polsko-krzyżackich z lat 1410—1414. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1960 nr 2 <68> s. 161—162.

929. BISKUP Marian: W sprawie publikacji traktatów państwowych Zakonu Krzyżackiego z XV wieku. *Kwartalnik Historyczny*. R. 63: 1956 nr 4/5.
Rec.: [Labuda Gerard =] G. L., *Studia Źródłoznawcze*. T. 3: 1958 s. 321.
930. CHOJNACKI Władysław: 1800—1870. Wybór źródeł, opracował... Wrocław 1959, Zakł. Narod. im. Ossolińskich ss. LXIV, 745, mapy.
Rec.: Cieślak Tadeusz, *Komunik. Mazur.-Warm.* 1959 nr 3 <65> s. 339—341; Jasiński Janusz, *Studia i Materiały do Dziejów Wielkop. i Pomorza* 1961. T. 6 z. 2 r. 1960 s. 377—382.
931. CIEŚLAK Tadeusz: Materiały o prześladowaniu przez hitlerowców ludności polskiej na terenie Warmii, Mazur i Powiśla. [Raporty konsulów polskich]. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1957 nr 3 <58>.
932. DŁUGOSZ Jan: *Banderia Prutenorum*. Wyd. Karol Górski, Warszawa 1958. Państw. Wyd. Nauk. 8° ss. 338 nlb. 6, tabl. 5, ilustr.
Rec.: Walicki Michał: Na marginesie nowej edycji „*Banderia Prutenorum*”. *Biul. Hist. Sztuki*. R. 21: 1959 nr 3/4 s. 358—361.
933. DWA MATERIAŁY ARIAŃSKIE z archiwów szwedzkich. [Oprac.] Janusz Tazbir. *Przeł. Hist.* T. 49: 1958 s. 121—131.
(Memoriały Jonasza Schlichtinga z 1659 r. i Stanisława Lubienieckiego z 1661 r.).
934. INSTRUKCJA JERZEGO WILHELMA dla posłów pruskich udających się na sejm warszawski w 1626 roku. Oprac. Barbara Janiszewska. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*. R. 1959 nr 3 <65> s. 192—103.
935. JANKOWSKA Jadwiga: Konferencja w sprawie porządkowania akt pruskich. *Archeion* T. 26: 1956 s. 245—247.
936. JANOSZ-BISKUPOWA Irena: Materiały do dziejów lichwy w Prusach Książących w połowie XV wieku. *Studia i Materiały do Dziejów Wielkop. i Pomorza*. Poznań T. 4: 1958 z. 1 s. 355—372.
937. JANOSZ-BISKUPOWA Irena, CIESIELSKA Karola: Kopia rysz skryptów dłużnych z okresu wojny trzynastoletniej [streszczenie]. *Sprawozd. Tow. Nauk. Tor.* 1954, [druk. 1960] s. 49—51.
938. KORESPONDENCJA Ignacego Krasickiego pod red. Tadeusza Mikulskiego, Wrocław 1958. T. 1—2. Polska Akademia Nauk 8° T. 1 ss. XXIX, 3 nlb. + 443, 3 nlb., mapa 1, portrety. T. 2 ss. 796, 2 nlb. ilustr. Zakł. Narod. im. Ossolińskich we Wrocławiu.
939. KOTARSKI Stefan: Dzieje dwóch szkół polskich na Warmii w świetle ich kronik z lat 1929—1939. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1959 nr 3 <65> s. 303—317 i nadbitka.
940. [KROMER Marcin]: *Brewiarz Kromera*. [Oprac.] Julian Wójtkowski. *Komunikaty Mazur.-Warm.* 1957 nr 3 <58> s. 169—174.

Pierwszy arkusz „*Brewiarza Kromera*”, biskupa warmińskiego, zawiera przedmowę wydawcy do trzeciego wydania z 1581 r.

941. LEYDING Gustaw: Przyczynki do problemów narodowościowych w powiecie szczycieńskim na początku XX wieku. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1958 nr 2 <60> s. 140—145.
Dokumenty informujące o narodowości dziatwy szkolnej (z Powiatowego Archiwum w Szczytnie).
942. LIETZ Zygmunt: Ostdeutscher Heimatdienst. Materiały do antypolskiej działalności z lat 1927—1933. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1959 nr 2 <64> s. 198—206.
943. ŁUKASZEWSKI Antoni: Z materiałów do dziejów szkolnictwa na Mazurach i Warmii w okresie międzywojennym. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1957 nr 1 <56> s. 38—44.
Dokument nigdzie nie drukowany „Heimatbundu” w Prusach Wschodnich. [Z Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Olsztynie].
944. MATERIAŁY DO POWSTANIA CHŁOPSKIEGO w Prusach Książęcych w 1525 r. Wyd. Marian Biskup. *Zapis. Hist.* T. 21: 1955 [druk:] 1956 z. 1/2 s. 242—256.
945. METSK Frido: Zagadnienia mazursko-łużyckie w listach R. Abramowskiego z lat 1925—1930. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1960 nr 1 <67> s. 101—113 i nadbitka.
946. [MRONGOWIUSZ Krzysztof Celestyn]: Nieznane listy Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza. [Oprac.] Aleksander Jałowski. *Roczn. Gdański.* T. 14: 1955 [druk:] 1958 s. 320—334, tabl. 4.
947. NAPORA A., WIŚNIEWSKI A.: Z przeszłości Warmii. Teksty, przekłady, przypisy. Wyd. „Pojezierze”, Olsztyn 1960, ss. 183, 1 nlb., mapa 1.
Rec.: Jasiński Janusz, *Kom. Mazur.-Warm.* 1960 nr 2 <68> s. 264—265; Rawka Antoni, Pochwała dobrej książki. *Warmia i Mazury* 1960 nr 6 s. 19.
948. PIĘĆ LAT KRONIKI OLSZTYNA. *Warmia i Mazury* 1957 nr 7 s. 11—12; nr 8 s. 16—17.
949. SPIERAŁSKI Zdzisław: W sprawie rejestru popisowego z czasów wielkiej wojny z Zakonem Krzyżackim. *Studia i Mat. do Historii wojskowości.* T. 5: 1960 s. 510—527.
Rec.: Jasiński Janusz, *Komun. Maz.-Warm.* 1962 nr 1 <75> s. 285—286.
950. WÓJCIK Zbigniew: Źródła archiwalne do historii polskiej sztuki wojennej w okresie najazdu szwedzkiego (1655—1660). W.: *Studia i materiały do historii sztuki wojennej.* T. 2. Warszawa 1956 s. 181—208.
951. WOJTKOWSKI Julian. ks.: Przedmowa Marcina Kromera do trzeciego wydania *Brewiarza Warmińskiego* w Kolonii roku 1581. *Roczn. Teolog.-Kanoniczne* 4: 1957 (1958) zes. 4 s. 131—137.
952. WRZESIŃSKI Wojciech: Materiały do kwestii polskiej na Warmii i Mazurach po plebiscycie (1920—1921). *Komunikaty Mazur.-Warm.* 1959 nr 1 s. 60—84.
- 952a. ŹRÓDŁA DO DZIEJÓW EKONOMIKI MALBORSKIEJ. T. 1: 1959. Wyd. Wojciech Hejnosz. Toruń — Łódź, Państw. Wyd. Nauk. ss. 185, tabl. 1, przedm., indeksy, mapa. Tow. Naukowe w Toruniu.

hb) ŹRÓDŁOZNAWSTWO

953. BISKUP Marian: Najnowsze prace zachodnioniemieckie nad historią Zakonu Krzyżackiego. *Kwart. Hist. R.* 64: 1957 nr 6 s. 204—211.
954. BISKUP Marian: W sprawie publikacji traktatów państwowych Zakonu Krzyżackiego z XV wieku. *Kwart. Hist. R.* 63: 1956 nr 4/5 s. 486—502.
 Rec.: [Labuda Gerard =] G. L., *Studia Źródłoznawcze*. T. 3: 1958 s. 321.
955. DWORZACZKOWA Jolanta: Kronika pruska Szymona Grunaua jako źródło historyczne. *Studia Źródłoznawcze*. T. 3: 1958 s. 119—146.
956. GANSINIEC Ryszard: Tytuł dzieła astronomicznego Mikołaja Kopernika. *Kwart. Hist. Nauki i Techn. R.* 3: 1958 s. 195—222.
 Ustalenie tytułu: De revolutionibus orbium coelestium.
957. GÓRSKI Karol: Długosz o wojnie trzynastoletniej. Uwagi krytyczne. *Spraw. Tow. Nauk. w Toruniu*. T. 10: 1956 [druk.:] 1958 z. 1/4 s. 28—31.
958. GRABSKI Andrzej Feliks: Gall-Anonim o Selencji i Prusach. *Roczn. Olsztyński*. T. 2: 1959 s. 9—15.
959. GRUDZIŃSKI Tadeusz: Ze studiów nad Kroniką Galla. Rozbiór krytyczny pierwszej księgi. (Dokończenie). *Zapiski Hist.* T. 23: 1957 ([druk.:] 1958 z. 1/3 s. 7—58).
960. JANOSZ-BISKUPOWA Irena, BISKUP Marian: Ze studiów nad konceptem aktu erekcyjnego Związku Pruskiego z 14 III 1440 r. *Studia Źródłoznawcze*. T. 3: 1958 s. 125—138, tabl. 3.
961. KARWASIŃSKA Jadwiga: Studia krytyczne nad żywotami świętego Wojciecha, biskupa praskiego [Cz.] 3. *Studia Źródłoznawcze*. T. 4: 1959 s. 109—124.
962. POLLAKÓWNA Marzena: Tradycje kopernikańskie w kartograficznym obrazie Prus Zella. *Studia Źródłoznawcze*. Poznań 1958 z. 2 s. 113—118.
963. WOJTKOWSKI Andrzej: W sprawie wydania Polsce dokumentów krzyżackich. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1959 nr 4 s. 448—468, i nadbitka.

D. c. n.

